

Յ. ՓԷՄՊԵՃԵԱՆԻ ԲՆԱ

Պ.Ա.Ն.Ի.Բ. (ԵԳԻՊՏՈՍ)

391

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՕՐԵՆԵԼԻԱՆԻ ԻՐԱՍՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍԻՍՏՐԱԿՆԵՐՈՒ
Յանկապեն պատասխանում մեռածներին սիրտերին

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ԳԼԽԱՊԵՐ ՄԵԾԲԱՆՈՅ

Հեռագրական Հասցիք: — ՓԷՄՊԵՃԵԱՆԻ: Բեկեօն Թի 689

Հին ՉԱԳԻՑԻ ԴԻՄՍՑ

Նամակատար Թի 129

Ինչ աշխատանք կը թուի թէ Պ. Յոզեֆի անունով մի քանի տարի առաջ իր անունով զիտուող թուրքերու մէջ որ ճանաչուի իմաստը փոխելու օգտին էր եւ կամ բաւականաչափ իմացականութիւն ունեցած չէ ըմբռնելու համար եղած բանախօսութեան միտքը:

Եթէ սխալ է այս կարծիքը, ուրեմն կը հարցնեմ Կ. Ա. Ին թէ՛ երբ եւ որոշապէս ըսած եմ որ «չը պիտի աշխատիմ մի ան քի թուրք մեր բոլոր թերութիւնները եւ անոնց վրայ առանձին առանձին խօսել, այլ՝ մասնաւորելով խօսքս մէկ քանի պակասութիւններու վրայ պիտի բաւականանամ տաւայթման» ապա, «Մեր ազգային յանձնարարութեան արդիւնքները պատճառներէն եւ մեր ցեղային գլխաւոր թերութիւններէն մին է՝ օրինակաբար թեան կամ հընազանդութեան զանցառութիւնը»: որոնք յիշուած եմ թէ կը յանձնարան եւր զօնելու դժկամակութեան:

Մի թէ՛ այս վերոյիշեալ խօսքերով մասնաւորաբար կ'ըլլամ մեր ազգին յետադիմութեան պատճառները թէ ոչ՝ իմ յիշատակածներս մեր շատ մը թերութիւններուն միայն մէկ երկուքը համարած: Ուրեմն ինչպէս Կ. Ա. կը յանձնարարէ ըսել թէ՛ «Ճիշդ է՝ թեան պատճառը արդիւնքն է իր անհնազանդութեան եւ յամառ եւ աստիճանութեան»:

Այստեղ անհնազանդութիւնը իր խեղաթիւրած երկրորդ կէտը ուր ըսած եմ, «Անկէ շնորհիւ համար օտարազգաց հնազանդութեան մասին ունեցած աստիճանութիւնը աւելորդ չ'է համարելու յառաջ ընդհանրացնելու փոքրիկ պատճառութիւն մը, համարուած ըլլալով որ պատճառութիւնները աւելի լաւ ապագայութեան կը գործեն մտքերու վրայ քան արամբարանական խօսքը որ յամառ յոյս կը ցնդի առանց հետք մը իսկ թողու ինչպէս: Արդ, Կ'ուզեմ հասկնալ Կ. Ա. Ին թէ՛ այս վերոյիշեալ հատուածին մէջ գտնուած որ բաւերով է որ եւ խորին համոզմամբ հերքած կ'ըլլամ արամբարանութեան գեղեցիկ կանոնը: Եւ կամ ո՞վ ուզած է պնդել թէ պատճառութիւնները արամբարանութիւնէ զուրկ են: Սակայն պէտք չ'է նաեւ նկատի առնել թէ՛ պատճառութիւնները շատ անգամ աւելի ազգու կերպով կը պատկերացնեն ու եւ արամբարանական միտք մը: Մի թէ՛ մեր Բաղիւմի Մերկուցը եւ շատ մը ուրիշ ներկայիս կ'ընեն իրենց արամբարանական հայեացքները պատճառութիւններու եւ վերականգնութեան մէջ չ'ենթակայացնելին, պիտի կարենային այնքան մտքերու յեղաշրջում եւ կենդանութիւն յատուկ ընել:

Գալով իր երրորդ անխորհուրդութեան, երբ կը թակահար ինքզնիք մասին ըսած եմ թէ՛ «Մեր տղայաց զարգացական կրթութիւնը առավել է որ միայն մենք աստարած կ'ըլլանք ազգային դաստիարակութեան գործին»: ուրիշ տեղ մը՝ «Այն երիտասարդը որ զարգացնէ զուրկ գալէ յետոյ ինքնազարգացման չ'ենտեղիք նա չ'ըրնար օգտակար ըլլալ ազգային նկարագրի բարձրագոյնը»: Ինչպէս չ'է կ'ընար երեւապէս թէ կը գտնուի այնքան գոտառութեան զուրկ մէկը որ չ'կարենայ ըմբռնել թէ՛ եւ վերոյիշեալ խօսքերով միայն չ'ըսած կ'ըլլամ ինքնազարգացման պէտքը եւ անհրաժեշտութիւնը, ազգային յանձնարարութեան տեսակետով եւ ոչ թէ՛ կը թակահար հիմնարկութեան եւ ինքնազարգացման արդիւնքը համեմատականի դնելով առաջինը առ ոչինչ գործը եւ երկրորդը՝ օգտակար գոտառ ըլլամ: Մի թէ՛ անոնք իրարու լրացուցիչ մասերը չ'են կազմեր:

Ինչ քանի վերագրելու է արեւօք այդքան հետադիմ ինքզնիք ճանի մը մէջ զննդատելի կէտեր փնտառել եւ ինչ չ'իզուա անոր իմաստը ընաչնչելէ յետոյ խորքերը եւ գոտարկարանել:

Գայտնի իրողութիւն մ'է որ քննադատութիւնը էն տարբակն եւ ազգու միջոցն է որով ազգի մը խորագիրները կամ հերթականոր անձնաւորութիւնները ուղղութիւն կուտան կառավարութեան կամ ազգային գործերուն շարունակ մասնացոյց ընելով տեղի ունեցած սխալները, եւ ներկայացնելով ըստ իրենց գոտառութեան տարբեր լաւագոյն ուղղութիւններ: Բնազարգացման թեան է որ՝ ազգի մը գրագէտները եւ ժողովրդային գործիչները միշտ կը սըրբազարդ իրարու թերութիւնները եւ գործելու եզրանակը, ու այն փոխադարձ արագորութեան արդիւնքը եղած ըլլալով՝ ժողովուրդը իր առջին կ'ուսնանայ իր առաջնորդներու վերուստ ուղղութիւնը, որով լրացնել կ'ընեն այն կարելի եղածին չափ անսխալ թափ արդիւնքը նպատակակետով: Սակայն գիտնալու է թէ՛ քննադատու-

թիւնը որքան կը թիւն է եւ օգտակար այնքան ալ գիւրդին բան չ'է: նա պէտք է որ արտօնողութիւնը եղած ըլլայ առողջ մտքի եւ գոտառութեան՝ զորն անձնակալ հաշիւներէ եւ նախաձեռնէ: Իսկ երբ գրողաւոր մը կամ քննադատութիւն մը բղխած կ'ըլլայ ըմբռնուած զուրկ մտքէ մը, գոտառութեան զուրկ հայեացքէ մը, անկեղծութեան զուրկ ըզգացումէ մը, ինչպէս Կ. Այվազեանինը, նա վնասակար ըլլալով զատ արգահատանաց եւ զգուսնի կարծանանայ եւ կը համարուի ոչ թէ քննադատութիւն այլ գրգռանութիւն:»

Վ.Ա.Բ.Ա.Ն. ԶԻՂՄԵՃԵԱՆԻ

ՆԱՄԱԿ ՓԱՐԻՉԻՆ

EST-OUEST Ի ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԶՈՂԵՐԸ

Գիտութեան չնորհիւ մարդիկ կարողացան շրին եւ հազարի լեռներուն յաղթել, ապացոյց՝ վիթխարի շողեւանները, և որոնք ժողովրդն ու սովկանները կտրելով կ'անցնին, և արչաւասուր չուեկուտը, որոնք լեռները ձեռքբերով կամ լեռներուն կողմէն վեր սողոսկելով քանի մը ժամուան մէջ կը կարեն այն հեռավորութիւնը զոր մարդը կամ անասունները քանի մը օրերու մէջ հաջիւ կրնային քալել: Այս օրերս խօսնցան նոյն իսկ երկու ֆրանսացի էնժիներներու վրայ, որոնք նորաստեղծ չուեկուտը մը հնարած են որը մէկ ժամուան մէջ երկու մարտի յիսուն քիլոմետր ճանապարհ պիտի քալէ: Չենք խօսիլ հեռագրի և հեռախօսի վրայ որոնք օրերն ու շաբաթները վայրկեան կը փոխեն: Արեւմտ զիտութիւնը ծովուն ու ցամաքին յաղթելէ յետոյ, այսօր կը նկատի օգիւն ալ յաղթել, անոր մէջէն ճանապարհորդութիւններ ընելու վարձք ընել: Օգտակար մեքենաներ հնարել և օգտակարիւն ճանապարհորդել, ահա այս է կարգ մը ճարտարագէտներու փափաքը: Պրագիլիացի Սանթոմ-Տիմոն մը բաւական կարեւոր յաղթութիւն մը ունեցած, անոր հետեւեցան ուրիշ շատեր և փորձեր կատարեցին, զբարեբաղար եղած փորձերուն մէջ գիտութիւնը աւելի սղալու տեղի ունի պատահած արկաններուն վրայ, քան թէ ծախահարեւու ձեռք բերուած յաղթութեանց վրայ: Դեռ հաջիւ չ'ըրա արիւնք առաջ օգտակարիւն փորձ մը կատարելու ժամանակ, ուրիշ Պրագիլիացի մը Մէվէր, արտափելի մահ մը ունեցաւ: Ֆրանսացի մը՝ տը Դա Վո անուն փորձելով Միլիթրիականէն անցնել, երկու անգամ պարտութիւն կրեց և թիչ մնաց կեանքն ալ վրայ տար: Վերջապէս երեկ չէ առջի օր նոր և ահաւելի փոխադր մ'ալ պատահեցաւ, սուր մեռան երկու հոգիներ: Այդ երկու զոհերն են Բրաքսը և Բոլ Մօրէն, որոնք մեռան ոչ թէ որովհետեւ օդակարիւն կը պարտուէր: Ինչպէս պատահեցաւ Սեվիթիի Pax օդակարիւնի համար — այլ սրովհետեւ օդակարիւնի կցուած նաւակը բաժնուելով բուն օդակարիւնէն 80-100 մետր բարձրութեան վար գլորեցաւ և մէկ զանուցել երկու անձերը շարաշար մեռան: Մեռողներէն Բրաքսը 36 տարեկան երիտասարդ մ'էր ծագումով Հունգարացի, նոր ամուսնացած էր և փոքրիկ աղջիկ մը ունի: Բաւական հարուստ ըլլալով ժամանակը կ'անցունէր իր սիրած գործերով զբաղելով: Քանի մը տարիներէ ի վեր կը զբաղէր մեքենայ մը հնարելու որով կարենար օգի մէջէն ճանապարհորդել, վերջապէս երեկ չէ առջի օր իր գործիքին մէջ նստած բարձրացան օդին մէջ և այդ օրը իր վերջին օրը եղաւ: Մեռողներէն գիւրաբանուելի ամառվաճարներով:

կան էր, նոյնպէս ամուսնացած և 13 տարեկան աղջկայ մը հայրը: Սա էնտէնը էր և մասնաւոր կերպով կը զբաղէր երեկոտականութեամբ, համետ եւ աշխատասէր մարդ մ'էր: Արեւօք այսքան ուղալի չուհիներ մը զգուսնութիւն պիտի ներշնչեն հնարիչներուն: — Ինչ է այդ նոր Գոլոմպոսներուն փափաքը: — Գոտնել մեքենայ մը կամ գործիք մը որ թէ՛ օգէն թեթեւ լինի և թէ՛ ծանր միանգամայն, ահա այս է համառօտակի անոնց նպատակը: Պիտի հասնին իրենց մոտրախի: — միշտ հիմայ եղած փորձերը յուսալ կուտան թէ՛ այն: Բայց միշտ այդ օրը արեւօք քանի՞ քանի՞ զոհեր պիտի տան...:

Մ. Ս. ԳԱԻԻԹ ԲԷԿ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐ ԳԻՒ

Կ. Պօլսէն Սեպտ. 29 թուականաւ ըստացուած հեռագրիները կը ծանուցանեն թէ՛ Ռուսական զեպարտը Ռուսներն ունիլընդրութիւն մը ստանալով, անոր ուշագրութիւնը հրապարակ է Մակեդոնիոյ և Ալպանիայի գործերուն, և հոն տիրող ծանր վիճակին վրայ՝ և թեւաբար է անոր որ այդ անարկու խռովութեանց առջիւ առնելու համար ազգու և անմիջական միջոցներ գործածել:

Հոկտ. 3ին Պուլկարիոյ Մայրաքաղաքէն տեղեկութիւն կը տրուի թէ՛ յեղափոխականները Մանսիթիէն զատ ամէն անցքերը բռնած և մէկ սրուարձան ալ այրած են: Պուլկար յեղափոխականը իրենց զինուորներն ետ քաշելով՝ ինքզնիքն պաշտպանելու և յարձակելու համար թուրքեր կանգնած են:

Թուրք զինուորները վաթսուն թիւգանօթ պատրաստ ունենալով՝ քաղաքին դուրսի կողմը ուղարկուել կ'սպառնան: Կը տեղեկագրուի նաև թէ Օխրիտայի Ալպանները շարքած են քրիստոնէայ բնակիչները:

Մանսիթիէն հարաւակողմը գտնուած զորսու յեղափոխականը խուճարու բաժնուելով երբ թըրքաբնակ գիւղ կողպուտի տուած են, և Ֆրիմիսեա գիւղին մօտ ալ Մէլանիի երկարող երկաթուղու գիծը խանգարած են:

Տարբեր աղբիւրներու տուած տեղեկութեանց նայելով, Սեպտեմբերի մէջ Չախարօֆի կուսակցութեան պատկանող Պուլկար խմբակ մը ուրիշ զորսու Պուլկարներու միանալու համար կը մեկնի, որոնց նպատակը է երկր սպաննել Քասթորիայի գայմազմը, ստիկանապետը, Յոյն Արքեպիսկոպոսը և երկու վարժապետներ:

Վերոյիշեալները ճամբան Չօնչէֆի կուսակցի ուրիշ Պուլկարներու կը հանդիպին, և այս երկու խուճարուն մէջ կ'առն մը տեղի ունենալով եօթը հոգի կ'սպաննուին: Այս առիթէն օգտուելով թուրք պահապանները, պուլկարներուն վրայ կը յարձակին և Չախարօֆի կուսակցութեան պատկանողներէն մին կը ձերբակալեն, որով զաւարտութիւնը ամբողջութեամբ երեւան կ'ելլէ ձերբակալելոյն խոտովանութեամբը:

ԱԶԴ

Երիտասարդ մը քաջամուտ տոմարակալ և փորձառու՝ որ իր բոլոր պաշտօնավարած տեղերէն վկայեալ է, պատրաստ է այցելու հաշուակալի պաշտօն ստանձնել գիւրաբանուելի ամառվաճարներով:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. ԽՏԻՎԸ. — Նախարարները նոյեմբ. բեր Եր. Չորեքշաբթի օրը Աղեքսանդրիա պիտի մեկնին, հետեւալ օրը՝ ն. Բ. Խտիվին ի Գահիրէ վերադարձին ընկերանալու համար:

Ն. Բարձրութիւնը նոյեմբ. 8ի Շաբաթ օրը մեծ ընդունելութիւն պիտի ընէ Ապտինի պալատին մէջ իր վերադարձին առթիւ:

ՋՐԵՆՂՁՆԵՐԸ. — Ասուանի ջրէջներուն բացման հանգիստի առթիւ պատրաստուած բոլոր հրաւիրագրերը՝ թուով 150, ն. Բ. Խտիվին յանձնուեցան:

Գօննօքի դուքսը Ապտինի պալատը պիտի իջեանի: Որոշուած է որ Ասուանէ վերադարձին՝ ն. Բ. Խտիվը Ֆեզ Բապպանի զբօսանաւով, և Գօննօքի դուքսը և դքսուհին Ֆեզուղ նաւով, իսկ նախարարներն ու իշխաններն ալ սուրիշ զբօսանաւով մը Ասիութ ուղևորին:

ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԷՐ. — Երկուշաբթի կէս օրէն յետոյ Ապտինի Գիշորաքաղաք շողեւանով Աղեքսանդրիա ժամանելու է միւսնոյն երեկոյն ընդունուեցաւ ն. Բ. Խտիվին:

ՊԱՆԻ ՆԱՍԻՕՆԱՄ. — Այս հաստատութեան հրատարակած մէկ վիճակագրութեան նայելով, մինչև 1902 Սեպտեմբերի վերջ 93000 Եգիպտ. օսկի պանդուխտ հրապարակ հոնած է:

Հ Ն Ո Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Բարից 25 Հոկտ. — Խորհրդարանի նախագահը Պ. Գօնուց, հանձնակցութեամբ Լեկտորալ նախագահ Պ. Գարսիի հետ քանակեցաւ:

Այս ժամանակուան տարիները գաղտնի կը պահուի:

Բա-քր-Գալիի եւ Հիսիսի քոլիախաններու սկսիլուան ղեկավարը Պ. Գօնուցի խաւարարները:

Բարից 26 Հոկտ. — Հանձնաժողովի գործառնուները հաստատու կը մնան, նպատակներ եւ յոյսալով գործառնուել:

Նոյեմբ. 26 Հոկտ. — Վիլլիպուր Մարտոյի ստանալի քաղաքը սեղի ունեցաւ. Հայրեանալու ճանտ արտասանուեցաւ:

Վիեննա 26 Հոկտ. — Յունաստանի ժողովապետը Հօմպուրի մէջ նախանշեց:

Մարտի 27 Հոկտ. — Նախանալիսի քեռնական քոյր գործառնուներ իրենց աշխատանքները վերականգնեցաւ:

Բարից 27 Հոկտ. — Պոլսի սեղանաւորը, որ շատ մը կեղծարարութեան գործեր մեջ մաս ունեցած ըլլալով հանդերձ իր օձիք արդարութեան մտեկն աշխատեց, Պոլս Գօնուցի մէջ մտրակալուեցաւ:

Լիվոնո 27 Հոկտ. — Ռուսական զբնակ մը պաշտօնը իր կեղծարարութեան մօտերը եւ սրայ մը վերադարձուցաւ:

Կ. Պոլս 28 Հոկտ. — Սըր Օգօն Բ. Գրան գանգաւած էր՝ քորթ գօրէրը շատ անգամներ Ասեկի հարիւն սանձակները քրուանարած են, եւ կը յաշարարէ որ երբ իրաց այս վիճակը շարունակելի ըլլայ, Հնդկական խուճարը շարժման մէջ պիտի դրուի:

Վ Ի Ր Գ Ա Կ

Տ. Ա. Մարիանի առաջին երեսին մէջ ՀԱՅՈՐԴԻ Ին նուիրած ձօնագրին երկրորդ տողին վերջին բառը՝ փոխանակ զՅունաստան, պէտք է կարգաւ պաշտել:

